YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

7 päivänä heinäkuuta 2005 *

Asiassa C-227/03,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Rechtbank te Amsterdam (Alankomaat) on esittänyt 21.5.2003 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 26.5.2003, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

A. J. van Pommeren-Bourgondiën

vastaan

Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit J.-P. Puissochet (esittelevä tuomari), S. von Bahr, U. Lõhmus ja A. Ó Caoimh,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 9.12.2004 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— A. J. van Pommeren-Bourgondiën, edustajanaan advocaat P. de Casparis,

— Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank, edustajanaan G. Vonk,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehinään H. G. Sevenster ja C. Wissels,

— Belgian hallitus, asiamiehinään A. Snoecx ja M. Wimmer,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään M. Apessos, D. Kalogiros ja I. Pouli,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään D. Martin, H. van Vliet ja R. Troosters,

kuultuaan julkisasiamiehen 24.2.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee EY 39 artiklan sekä sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna 25.6.1991 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2195/91 (EYVL L 206, s. 2; jäljempänä asetus N:o 1408/71), 13 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Van Pommeren-Bourgondiën ja Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank (sosiaalivakuutuslaitoksen hallitus; jäljempänä SVB) ja joka koskee sitä, että Van Pommeren-Bourgondiënilta evättiin oikeus pysyä pakollisesti vakuutettuna tietyillä sosiaaliturvan aloilla sillä perusteella, että hän ei asu Alankomaissa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"— — sovelletaan kaikkeen lainsäädäntöön, joka koskee seuraavia sosiaaliturvan aloja:

a) sairaus- ja äitiysetuuksia;

b) työkyvyttömyysetuuksia — —

c) vanhuusetuuksia;

d) jälkeenjääneiden etuuksia;

— —

g) työttömyysetuuksia;

h) perhe-etuuksia."

4 Tämän asetuksen II osasto (13–17a artikla), jonka otsikko on "Sovellettava lainsäädäntö", koskee lainvalintatilanteita.

5 Asetuksen N:o 1408/71 13 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jollei 14 artiklan c alakohdasta muuta johdu, henkilöt, joihin tätä asetusta sovelletaan, ovat vain yhden jäsenvaltion lainsäädännön alaisia. Tämä lainsäädäntö määrätään tämän osaston säännösten mukaisesti.

2. Jollei 14–17 artiklasta muuta johdu:

a) jäsenvaltion alueella työskentelevä henkilö on tämän valtion lainsäädännön alainen, vaikka hän asuu toisen jäsenvaltion alueella — —

— —

f) henkilö, johon jäsenvaltion lainsäädäntöä lakataan soveltamasta ilman, että toisen jäsenvaltion lainsäädäntö tulee sovellettavaksi häneen — — kuuluu sen jäsenvaltion lainsäädännön piiriin, jonka alueella hän asuu — —."

6 Asetuksen N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä 21.3.1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 (EYVL L 74, s. 1), sellaisena kuin se on 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97 (EYVL 1997, L 28, s. 1) muutettuna ja ajan tasalle saatettuna, 10 b artiklassa säädetään seuraavaa:

"Päivämäärä ja edellytykset sille, että jäsenvaltion lainsäädäntöä lakataan soveltamasta asetuksen [N:o 1408/71] 13 artiklan 2 kohdan f alakohdassa tarkoitettuun henkilöön, määräytyvät tämän lainsäädännön mukaisesti — —."

7 Asetuksen N:o 1408/71 15 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Edellä 13–14 d artiklaa ei sovelleta vapaaehtoiseen vakuutukseen tai valinnaiseen jatkuvaan vakuutukseen, jollei jonkin 4 artiklassa tarkoitetun alan osalta jossakin jäsenvaltiossa ole ainoastaan vapaaehtoinen vakuutusjärjestelmä.

2. Jos kahden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön soveltamisesta seuraa vakuutuksen päällekkäisyys:

— pakollisen vakuutusjärjestelmän ja yhden tai useamman vapaaehtoisen tai valinnaisen jatkuvan vakuutusjärjestelmän välillä se, jonka etua asia koskee, kuuluu yksinomaan pakolliseen vakuutusjärjestelmään, tai

— kahden tai useamman vapaaehtoisen tai valinnaisen jatkuvan vakuutusjärjestelmän välillä se, jonka etua asia koskee, voi liittyä vain vapaaehtoiseen tai valinnaiseen jatkuvaan vakuutusjärjestelmään, jonka hän on valinnut.

3. Kuitenkin, kun kysymys on työkyvyttömyydestä, vanhuudesta ja kuolemantapauksesta (eläkkeet), se, jonka etua asia koskee, voi liittyä jäsenvaltion vapaaehtois[ee]n tai valinnaiseen jatkuvaan vakuutusjärjestelmään, vaikka häneen sovelletaan pakollisesti toisen jäsenvaltion lainsäädäntöä niiltä osin kuin ensiksi mainittu jäsenvaltio nimenomaisesti tai epäsuorasti hyväksyy tällaisen päällekkäisyyden."

Kansallinen lainsäädäntö

8 Alankomaiden kuningaskunnassa erotetaan kaksi sosiaalivakuutustyyppiä: yleinen sosiaalivakuutus ja palkattujen työntekijöiden sosiaalivakuutus.

9 Yleistä sosiaalivakuutusta koskevat seuraavat lait:

— yleinen perhe-etuuslaki (Algemene Kinderbijslagwet; jäljempänä AKW)

— yleinen perhe-eläkelaki (Algemene Nabestaandenwet; jäljempänä ANW)

— yleinen vanhuuseläkelaki (Algemene Ouderdomswet; jäljempänä AOW)

— yleinen erityisistä sairauskuluista annettu laki (Algemene wet bijzondere ziektekosten; jäljempänä AWBZ).

10 Palkattujen työntekijöiden sosiaalivakuutusta koskevat seuraavat lait:

— laki sairausetuusjärjestelmästä (Ziektewet; jäljempänä ZW)

— sairausvakuutuslaki (Ziekensfondswet; jäljempänä ZWF)

— laki työttömyysturvasta (Werkloosheidswet; jäljempänä WW)

— laki työkyvyttömyysvakuutuksesta (Arbeidsongeschiktheidsverzekering; jäljempänä WAO).

11 Yleisen sosiaalivakuutuksen osalta Alankomaiden lainsäädännössä oli alun perin järjestelmä, jonka piirissä muualla kuin Alankomaissa asuvat henkilöt, jotka saivat tiettyjä alankomaalaisia pitkäaikaissuorituksia, olivat pakollisesti vakuutettuja tietyin edellytyksin.

12 Yleisen sosiaalivakuutuksen nojalla vakuutettujen henkilöiden piirin laajentamisesta ja supistamisesta 3.5.1989 tehdyn Alankomaiden päätöksen (Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen) 8 §:ssä säädettiin seuraavaa:

"1. Yleisen sosiaalivakuutuksen nojalla on vakuutettu henkilö, joka muuttaa Alankomaiden ulkopuolelle ja jolla muuttopäivänään oli oikeus

a) WAO:n perusteella maksettavaan korvaukseen — —

— —.

2. Yleisen sosiaalivakuutuksen nojalla on vakuutettu henkilö, joka ei asu Alankomaissa ja jolla on oikeus edellä 1 momentissa tarkoitettuun — — korvaukseen, jos tämä oikeus perustuu kuulumiseen pakolliseen yleiseen sosiaalivakuutukseen tai AOW 45 §:n ja ANW 63 §:n mukaiseen vapaaehtoiseen vakuutukseen ja edellyttäen, että tämä korvaus — — on vähintään 35 prosenttia vähimmäispalkasta."

13 Kyseinen 3.5.1989 tehty päätös kumottiin 24.12.1998 tehdyllä päätöksellä, joka tuli voimaan 1.1.1999. Kyseisen 24.12.1998 annetun päätöksen 26 §:n nojalla 3.5.1989 tehdyn päätöksen 8 §:n säännökset pidettiin voimassa siirtymäsäännöksinä 1.1.2000 saakka. Tällöin pakollinen vakuutus päättyi tiettyjen sosiaaliturvan alojen osalta.

14 Ne, jotka eivät enää 1.1.2000 jälkeen olleet pakollisesti vakuutettuja, voivat kuitenkin 2.1.1990 tehdyn päätöksen (Besluit inzake vrijwillige verzekering) 2 §:n 1 momentin nojalla ottaa vapaaehtoisen vakuutuksen. Tämän pykälän mukaan mahdollisuus on olemassa vuoden ajan siitä, kun pakollinen vakuuttaminen on päättynyt, ja Sociale verzekeringsbankille (sosiaalivakuutuslaitos) tehtävä ilmoitus riittää vakuutuksen jatkamiseksi.

15 AOW:n 35 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1. Vähintään 15 vuotta mutta ei vielä 65 vuotta täyttänyt aiemmin vakuutettu voi ottaa valinnaisen vakuutuksen pakollisen vakuutuksen päättymistä seuraavasta päivästä enintään 10 vuoden ajaksi. — —

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua 10 vuoden enimmäisaikaa ei sovelleta: — — aiemmin vakuutettuun, joka on täyttänyt 50 vuotta pakollisen vakuutuksen päättyessä ja joka ei asu Alankomaissa ja jolla on oikeus

1° työkyvyttömyysvakuutuksesta annetun lain (WAO) mukaiseen etuuteen — —."

16 ANW:n 63 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1. Aiemmin vakuutettu voi ottaa valinnaisen vakuutuksen yleisellä hallinnollisella määräyksellä tai sen soveltamisesta annettavilla säännöksillä määriteltävin ehdoin

15:ttä syntymäpäiväänsä seuraavana mutta 65:ttä syntymäpäiväänsä edeltävänä ajanjaksona, jonka osalta hän ei ole vakuutettu.

2. Ensimmäisessä kohdassa mainituilla ehdoilla tarkoitetaan muun muassa yleisen vanhuuseläkelain 45 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen vakuutuksen samanaikaista käyttöä."

17 Pakollinen vakuutus pysyy kuitenkin voimassa tiettyjen sosiaaliturvan alojen osalta. Päätöksen, joka tehtiin 24.12.1998, 27 §:ssä pysytetään voimassa AKW:n mukainen vakuutusvelvollisuus siihen asti, kun nuorin lapsi täyttää 18 vuotta. Tämän päätöksen 7 §:ssä säädetään, että AWBZ:n nojalla on vakuutettu henkilö, joka ei asu Alankomaissa, joka on vakuutettu ZFW:n nojalla ja joka Euroopan unionin neuvoston asetuksen mukaan voi asuinvaltiossaan saada etuuksia, jotka on maksettava pakollisesta sairausvakuutuksesta.

18 Palkattujen työntekijöiden sosiaalivakuutuksen ja erityisesti WAO:n, ZW:n ja WW:n osalta vakuuttamisvelvollisuutta koskevat seuraavat ehdot:

— ZW:n 20 §:n mukaan ZW:ssä tarkoitetut työntekijät ovat vakuutettuja ZW:n mukaisesti. Sen 8a §:n määritelmän mukaan työntekijä on se, joka saa WAO:n mukaisen pakollisen vakuutuksen perusteella tietyn etuuden.

— WW:n 8 §:n mukaan työntekijä, joka työsuhteessa on tullut työkyvyttömäksi, säilyttää työntekijän ominaisuutensa.

— WAO:n nojalla maksettavat etuudet ja etuudet, joihin ulkomailla asuvalla työntekijällä voi olla oikeus ZW:n ja WW:n nojalla, eivät voi olla päällekkäisiä.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

19 Alankomaiden kansalainen Van Pommeren-Bourgondiën asuu Belgiassa, mutta työskenteli koko työuransa ajan Alankomaissa. Hän on saanut vuodesta 1997 lähtien WAO:n mukaista työkyvyttömyysetuutta siten, että korvaus on laskettu korkeimman työkyvyttömyysasteen mukaan.

20 Van Pommeren-Bourgondiënille ilmoitettiin, että 1.1.2000 lukien hän enää ollut pakollisesti vakuutettu tiettyjen Alankomaiden sosiaalivakuutuksen alojen eli AOW:n, ANW:n ja AKW:n osalta sillä perusteella, että hän ei asu Alankomaissa. Hänelle ilmoitettiin myös, että tämän vuoksi yleisiä sosiaalivakuutusmaksuja ei enää pidätettäisi hänelle WAO:n mukaan maksettavista korvauksista 1.1.2000 lukien ja että hänellä oli kuitenkin mahdollisuus ottaa vapaaehtoinen vakuutus AOW:n ja ANW:n nojalla ja tehdä tätä koskeva hakemus sosiaalivakuutuslaitokselle.

21 Van Pommeren-Bourgondiën riitautti pakollisen vakuutuksen päättymisen kyseisessä sosiaalivakuutuslaitoksessa. Tämä vahvisti kantansa 28.8.2000 päivätyssä kirjeessään.

22 Tällöin kantaja teki oikaisuvaatimuksen kyseiselle laitokselle. Koska tähän ei vastattu, hän saattoi asian Rechtbank te Amsterdamin käsiteltäväksi.

23 Tämän tuomioistuimen mukaan — ja toisin kuin Alankomaiden hallitus väittää — AOW:n ja ANW:n mukaiset vakuutuksen ehdot ja erityisesti vakuutusmaksun määrä ovat erilaiset riippuen siitä, onko vakuutus pakollinen vai vapaaehtoinen. AOW:n ja ANW:n mukaisen pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksu lasketaan Alankomaissa saatavien verotettavien tulojen perusteella, kun taas vapaaehtoisen vakuutuksen vakuutusmaksu lasketaan Alankomaista ja muualta saatujen veronalaisten kokonaistulojen perusteella.

24 Se katsoo lisäksi, että pakollisen ja valinnaisen järjestelmän samanaikaisuus saattaa aiheuttaa sen, että vakuutetun on mahdotonta noudattaa asetuksen N:o 1408/71 mukaista velvollisuutta kuulua vain yhden sosiaalivakuutuselimen piiriin.

25 Näin ollen Rechtbank te Amsterdam päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko jäsenvaltion lainsäädäntö, jonka mukaan henkilö, joka on lopettanut kaiken työskentelyn kyseisen jäsenvaltion alueella, pysyy edelleen tämän lainsäädännön nojalla vakuutettuna ainoastaan, jos hän edelleen asuu kyseisessä jäsenvaltiossa, vaikka hän pysyy tämän jäsenvaltion lainsäädännön mukaan pakollisesti vakuutettuna sosiaaliturvan tiettyjen muiden alojen osalta asuinpaikastaan riippumatta, ristiriidassa asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan kanssa?

2) Onko ensimmäiseen kysymykseen annettavan vastauksen kannalta merkitystä sillä, että tämän jäsenvaltion lainsäädännön mukaan kyseisellä henkilöllä on mahdollisuus ottaa vapaaehtoinen vakuutus tietyillä sosiaaliturvan aloilla ilman, että tälle vapaaehtoiselle vakuutukselle olisi asetettu edellytykseksi sitä, että kyseinen henkilö asuu edelleen kyseisessä jäsenvaltiossa?

Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, esitetään toissijaisesti seuraava kysymys:

3) Onko edellä kuvaillun kaltaisessa tilanteessa EY 39 artiklaa tulkittava siten, että pakollisen vakuutuksen korvaaminen vapaaehtoisella vakuutuksella on ristiriidassa sen kanssa, kun pakollisen vakuutuksen päättymisen syynä on asuinpaikkaedellytyksen asettaminen?"

Ennakkoratkaisukysymykset

26 Kansallinen tuomioistuin haluaa kysymyksillään, joita on syytä tarkastella yhdessä, selvittää, ovatko EY 39 artiklan määräykset tai asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan säännökset esteenä sille, että jäsenvaltio soveltaa lainsäädäntöä, jonka nojalla henkilö, joka on lopettanut kaiken työskentelyn kyseisen jäsenvaltion alueella, pysyy edelleen tämän lainsäädännön nojalla tiettyjen sosiaaliturvan alojen osalta pakollisesti vakuutettuna ainoastaan, jos hän edelleen asuu kyseisessä jäsenvaltiossa, vaikka hän pysyy tämän jäsenvaltion lainsäädännön mukaan pakollisesti vakuutettuna sosiaaliturvan tiettyjen muiden alojen osalta asuinpaikastaan riippumatta, kun tiedetään, että hänellä säilyy mahdollisuus ottaa valinnainen vakuutus, kun hän ei enää ole pakollisesti vakuutettuna.

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

27 Euroopan yhteisöjen komissio ja Belgian ja Kreikan hallitukset katsovat, että Alankomaiden lainsäädäntö on ristiriidassa asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 1 kohdan kanssa, koska siinä säädetään, että henkilöt, joihin asetusta sovelletaan, ovat vain yhden jäsenvaltion lainsäädännön alaisia.

28 Ne katsovat, että jos Alankomaiden lainsäädäntö lakkaa osittain olemasta sovellettavissa Van Pommeren-Bourgondiëniin, hänen asuinpaikkansa jäsenvaltion lainsäädännön tulee asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan nojalla olla sovellettavissa niiden sosiaaliturvan alojen osalta, joiden suhteen hän ei enää ole pakollisesti vakuutettu. van Pommeren-Bourgondiëën on siis tilanteessa, jossa hän kuuluu kahden jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännön alaan, mikä on kyseisen asetuksen 13 artiklan 1 kohdan säännösten vastaista.

29 Komissio toteaa lisäksi, että asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohta ei ole esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa edellytykseksi sille, että tässä valtiossa työnteon lopettaneeseen henkilöön sovelletaan tämän valtion lainsäädäntöä, asetetaan se, että henkilö asuu edelleen tässä valtiossa (asia C-275/96, Kuusijärvi, tuomio 11.6.1998, Kok. 1998, s. I-3419, 51 kohta). Alankomaiden viranomaiset olisivat näin ollen voineet laillisesti lakata soveltamasta lainsäädäntöään kokonaisuudessaan kantajaan, mutta ne eivät voi antaa hänen pakollisen vakuutuksensa pysyä voimassa tietyillä Alankomaiden sosiaaliturvan aloilla ja lopettaa sitä muilla aloilla.

30 Alankomaiden hallitus ja SVB sitä vastoin katsovat, että asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohta ei estä sitä, että jäsenvaltion lainsäädännön mukaan asianomainen henkilö on pakollisesti vakuutettu vain tiettyjen sen sosiaaliturvajärjestelmän kattamien riskien osalta, kun jäsenvaltion kansalaisten ja muiden kuin jäsenvaltion kansalaisten välillä ei harjoiteta syrjintää ja kun asianomaisella on mahdollisuus ottaa valinnainen vakuutus muiden riskien kattamiseksi samassa sosiaaliturvajärjestelmässä.

31 Kansallinen tuomioistuin, komissio ja Kreikan hallitus viittaavat lisäksi siihen, että vapaaehtoisen vakuutuksen ehdot ovat pakollisen vakuutuksen ehtoja epäedulli-

sempia. Tämä tilanne, jolla voi olla suurempi vaikutus muiden jäsenvaltioiden kuin Alankomaiden kansalaisiin, on syrjivä ja EY 12 ja EY 39 artiklan vastainen.

32 Alankomaiden hallitus katsoo sitä vastoin, että vapaaehtoisen vakuutuksen ehdot ovat samat tai jopa edullisemmat kuin pakollisen vakuutuksen.

Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus

33 Asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan säännöksillä pyritään ainoastaan määrittämään se kansallinen lainsäädäntö, jota sovelletaan sen a–f alakohdassa säädetyissä tilanteissa oleviin henkilöihin. Niillä ei sinänsä pyritä määrittämään niitä edellytyksiä, jotka koskevat oikeutta tai velvollisuutta liittyä sosiaaliturvajärjestelmään tai tällaisen järjestelmän osa-alueelle. Jäsenvaltioiden on itse lainsäädännössään määritettävä nämä edellytykset, joihin kuuluvat myös vakuutuksen lakkaamisedellytykset (asia C-2/89, Kits van Heijningen, tuomio 3.5.1990, Kok. 1990, s. I-1755, 19 kohta ja em. asia Kuusijärvi, tuomion 29 kohta).

34 Lisäksi asetuksen N:o 1408/71 II osaston säännöksillä, joihin 13 artikla kuuluu, ei pyritä ainoastaan estämään useampien kansallisten lainsäädäntöjen samanaikainen soveltaminen ja tästä mahdollisesti aiheutuvat vaikeudet, vaan myös estämään se, että tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvat henkilöt jäisivät ilman sosiaaliturvaa siitä syystä, ettei heihin voida soveltaa mitään lainsäädäntöä (em. asia Kits van Heijningen, tuomion 12 kohta ja em. asia Kuusijärvi, tuomion 28 kohta).

35 Asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohdasta seuraa kuitenkin, että sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jonka alueella asianomainen henkilö asuu, sovelletaan vain, mikäli ei sovelleta mitään muuta lainsäädäntöä ja erityisesti mikäli asianomaiseen henkilöön aikaisemmin sovellettua lainsäädäntöä lakataan soveltamasta (asia C-347/98, komissio v. Belgia, tuomio 3.5.2001, Kok. 2001, s. I-3327, 28 ja 29 kohta). Näin ollen jos pakollinen vakuutus sosiaaliturvajärjestelmässä jossakin jäsenvaltiossa lakkaa, edellä mainittu säännös edellyttää vakuutusta asuinjäsenvaltiossa.

36 Nämä säännökset eivät pääasiassa estä sitä, että Alankomaiden lainsäädäntöä sovelletaan edelleen Van Pommeren-Bourgondiëniin. Hänen aiemmin saamansa vakuutukset voivat edelleen olla Alankomaiden sosiaaliturvajärjestelmän alaisia, kun otetaan huomioon yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Belgia esittämä kanta. Se, että osa näistä vakuutuksista muuttuu valinnaisiksi, ei estä sitä, että vakuutus säilyy järjestelmässä, joka kattaa pakollisen vakuutuksen.

37 Tämän vuoksi Alankomaiden lainsäädännössä sitä paitsi annetaan henkilölle, joka ei asu Alankomaissa ja joka on lopettanut kaiken työskentelyn siellä, mahdollisuus pysyä valinnaisesti vakuutettuna tämän jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti niiden alojen osalta, joilla hän on lakannut olemasta pakollisesti vakuutettu.

38 Pääasiassa arvostellun Alankomaiden lainsäädännön soveltaminen ei siis aseta kyseenalaiseksi asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 1 kohdassa vahvistettua periaatetta kuulumisesta vain yhteen sosiaaliturvajärjestelmään.

39 Vaikka jäsenvaltiot säilyttävät toimivaltansa sosiaaliturvajärjestelmiensä muuttamisen osalta, niiden on kuitenkin tätä toimivaltaa käyttäessään noudatettava yhteisön oikeutta ja erityisesti EY:n perustamissopimuksen työntekijöiden vapaata liikku-

vuutta koskevia määräyksiä (asia C-135/99, Elsen, tuomio 23.11.2000, Kok. 2000, s. I-10409, 33 kohta). Näin ollen muualla kuin Alankomaissa asuvien vapaaehtoista vakuutusta koskevan järjestelmän on oltava yhteensopiva EY 39 artiklan määräysten kanssa.

40 Alankomaiden lainsäätäjän asettama asuinpaikkaa koskeva edellytys sille, että henkilö on edelleen pakollisesti vakuutettu tietyillä sosiaaliturvan aloilla, on näin ollen yhteensopiva EY 39 artiklan kanssa vain, jos muualla kuin Alankomaissa asuvien vapaaehtoisen vakuutuksen ehdot eivät ole epäedullisempia kuin Alankomaissa asuville pakollisen vakuutuksen osalta samoilla sosiaaliturvan aloilla asetettavat ehdot.

41 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että muualla kuin Alankomaissa asuvilla ei Alankomaiden uuden lainsäädännön mukaan ole oikeutta kuulua edes vapaaehtoisesti perhe-etuuksien järjestelmään paitsi osittain ja väliaikaisesti. Oikeuden perhe-etuuksiin säilyttää vain se muualla kuin Alankomaissa asuva, joka on saanut tämän oikeuden aiemman pakollisen vakuutusjärjestelmän nojalla. Hän menettää lopullisesti mahdollisuuden vakuutukseen, kun nuorin lapsi täyttää 18 vuotta. Muualla kuin Alankomaissa asuvia kohdellaan siis näiden etuuksien osalta epäedullisemmin kuin Alankomaissa asuvia.

42 Kansallinen tuomioistuin toteaa lisäksi, kuten tämän tuomion 23 kohdassa on esitetty, että Alankomaissa asuvien pakollisten vakuutusten ja muualla kuin Alankomaissa asuvien vapaaehtoisten vakuutusten vakuutusmaksut eivät ole samansuuruisia.

43 Muualla kuin Alankomaissa asuvista, joiden pakollinen vakuutus on keskeytetty, vain vähäisellä osalla on vapaaehtoinen vakuutus, mikä viittaa siihen, että vapaaehtoiset vakuutukset eivät ole houkuttelevia ja että muualla kuin Alankomaissa asuvilla on vaikeuksia niiden hankkimisessa.

44 Edellä esitetystä seuraa, että pääasiassa kysymyksessä olevassa Alankomaiden lainsäädännössä asetetaan muualla kuin Alankomaissa asuvat Alankomaissa sosiaalivakuutuksen osalta epäedullisempaan asemaan kuin Alankomaissa asuvat ja näin ollen loukataan EY 39 artiklassa taattua vapaan liikkuvuuden periaatetta.

45 Näin ollen kansalliselle tuomioistuimelle on vastattava, että EY 39 artiklan kanssa ristiriidassa on sellainen jäsenvaltion lainsäädäntö, jonka nojalla henkilö, joka on lopettanut kaiken työskentelyn kyseisen jäsenvaltion alueella, pysyy edelleen tämän lainsäädännön nojalla tiettyjen sosiaaliturvan alojen osalta pakollisesti vakuutettuna ainoastaan, jos hän edelleen asuu kyseisessä jäsenvaltiossa, vaikka hän pysyy tämän jäsenvaltion lainsäädännön mukaan pakollisesti vakuutettuna sosiaaliturvan tiettyjen muiden alojen osalta, vaikka hänen asuinpaikkansa onkin toisessa jäsenvaltiossa, kun vapaaehtoisen vakuutuksen ehdot niiden alojen osalta, joilla pakollinen vakuutus on lakannut, ovat epäedullisempia kuin pakollisen vakuutuksen ehdot.

Oikeudenkäyntikulut

46 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

EY 39 artiklan kanssa ristiriidassa on sellainen jäsenvaltion lainsäädäntö, jonka nojalla henkilö, joka on lopettanut kaiken työskentelyn kyseisen jäsenvaltion alueella, pysyy edelleen tämän lainsäädännön nojalla tiettyjen sosiaaliturvan alojen osalta pakollisesti vakuutettuna ainoastaan, jos hän edelleen asuu kyseisessä jäsenvaltiossa, vaikka hän pysyy tämän jäsenvaltion lainsäädännön mukaan pakollisesti vakuutettuna sosiaaliturvan tiettyjen muiden alojen osalta, vaikka hänen asuinpaikkansa onkin toisessa jäsenvaltiossa, kun vapaaehtoisen vakuutuksen ehdot niiden alojen osalta, joilla pakollinen vakuutus on lakannut, ovat epäedullisempia kuin pakollisen vakuutuksen ehdot.

Allekirjoitukset